

תנאי סף להערכת השפעות רגולציה (RIA) ופטור מחובת ההערכה: מבט משווה

כתיבה: אהוד בקר | אישור: אורלי אלמגור לוטן

תאריך: ד' בשבט תש"ף, 30 בינואר 2020

סקירה

תוכן העניינים

1.....	תמצית	1
3.....	רקע: הערכת השפעות רגולציה (RIA – Regulatory Impact Assessment)	1.1
4.....	1.1 תנאי סף לחובת RIA	1.2
5.....	1.2 פטור נקודתי מ-RIA	2.1
6.....	2.1 חובת RIA בישראל	2.2
7.....	2.2 ביצוע RIA בישראל: סמכות ואחריות	3.1
9.....	3.1 פטור מחובת RIA בישראל	3.2
11.....	3.2 פטור מחובת RIA: מבט משווה	3.3
13.....	3.3 נתונים משווים	
14.....	3.2 תנאי סף ופטור במדינות שונות: סקירה כללית	
18.....	3.3 דוגמאות לרמות העמקה ב-RIA	

תמצית

הערכת השפעות רגולציה¹ (Regulatory Impact Assessment, להלן **RIA**) היא תהליך שנחשב על ידי מדינות וארגונים בין-לאומיים כגון ה-OECD לכלי מרכזי בתהליכים של טיוב רגולציה. על פניו, שימוש ב-RIA עשוי לסייע בתהליכי קבלת החלטות רבים כגון חקיקה, התקנת תקנות, קביעת מדיניות ממשלתית ועוד. ואכן, מדינות רבות, ובהן ישראל, מחייבות לערוך RIA לתהליכים שונים. עם זאת, במרבית המקרים החובה לערוך RIA אינה חלה על כלל דברי החקיקה, אלא יש תנאי סף לחובת ההערכה וגם פטורים מחובה זו.

במסמך זה, שהוכן לבקשת יחידת הכנסת לתיאום הפיקוח הפרלמנטרי (כת"ף), מוצג מידע על תנאי סף ל-RIA ועל סיבות אפשריות לפטור מחובת RIA, בישראל ובמדינות אחרות.

הנקודות העיקריות העולות במסמך:

• בישראל:

- חובת ה-RIA בישראל מבוססת על החלטות ממשלה ואינה מעוגנת בחקיקה. הנושא החל להופיע בהחלטות ממשלה ב-2011, בעקבות דוח ועדת טרכטנברג והרצון להפחית את יוקר המחיה, בין היתר באמצעות הפחתת חסמים רגולטוריים (ובהם גם חסמים ביורוקרטיים). החלטת הממשלה האחרונה בנושא היא החלטה מס' 4398 משנת 2018 שבה פורט כיצד יש להוציא לפועל תהליכי RIA במשרדי הממשלה.
- האחריות לביצוע תהליכי RIA במשרדי הממשלה מוטלת על המשרדים עצמם, ובפרט על גורמי המקצוע הרלוונטיים בהם, בשיתוף ממוני טיוב הרגולציה המשרדיים. אגף ממשל וחברה במשרד ראש הממשלה משמש גורם מנחה.
- עריכת RIA נועדה לסייע בתהליך קבלת ההחלטות, ומנגנון ה-RIA המשרדי שנוצר משמש למטרת ייעוץ. אין למנגנון המשרדי סמכות להקפיד מדיניות או יכולת להתערב בשיקוליו של הרגולטור באשר למהות הרגולציה, והוא נדרש לפעול במסגרת זמנים שתמנע עיכוב של תהליכים רגולטוריים. כמו כן, לא מצאנו בישראל מנגנון בקרה מרכזי, כלל-ממשלתי, הבוחן ומאשר דוחות RIA ומונע קידום מדיניות שלא עברה RIA, כפי שקיים בכמה מדינות אחרות, ובישראל הסמכות בנושא הזה נתונה לשרים שבראשות המשרדים. האגף למדיניות רגולציה במשרד ראש הממשלה רשאי להעיר הערות ולבקש את תגובת המשרד, אולם אין לו סמכות פורמלית רחבה יותר. במידה רבה, מערכת היחסים בין האגף לבין המשרדים אינה מבוססת אלא על יחסי אמון.
- לפי תקנון הכנסת, אם הממשלה הכינה דוח RIA בקשר להצעת חוק שהועברה לוועדה מוועדות הכנסת, השר הממונה על ביצוע החוק נדרש להעביר את הדוח לוועדה בסמוך לזמן שבו הצעת החוק הועברה אליה, והדוח צריך להיות מוצג לוועדה על ידי השר או נציגו בעת הכנת הצעת

¹ רגולציה היא מערכת של תקנות וכללים שנועדו להסדיר את הפעילות במשק, והחלופה העברית למילה היא אסדרה. במסמך זה נעשה שימוש במילה רגולציה, שהיא המונח המקובל בשיח המקצועי בארץ ובעולם.

- החוק לקריאה השנייה ולקריאה השלישית. עם זאת, בתקנון מובהר שאין בדרישה האמורה כדי למנוע הצבעה על הצעת החוק.
- חובת RIA אינה חלה על מדיניות הנוגעת לפעילות פנים-ממשלתית (שאינה כלפי שוק), או שאינה בת אכיפה. כמו כן, גם במקרים המפורטים להלן אין דרישה לערוך RIA:
 - רגולציה של תאגידים סטטוטוריים ושל אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר;
 - רגולציה שעניינה תחרות, החלה על ענף שוק שפועלים בו עד שלושה שחקנים המחזיקים יחד מעל 65% מהשוק;
 - כשהשר הממונה קבע שהשפעת הרגולציה על המפוקחים או על אינטרסים ציבוריים אחרים זניחה. לפי החלטת הממשלה מס' 4398, השר אמור לקבל המלצה בנוגע לאפשרות זו מממונה טיוב הרגולציה במשרד או מוועדת רגולציה משרדית, וכאשר פטור כזה ניתן, הממונה או הוועדה המשרדית צריכים לפרסם לצד הרגולציה את הנימוקים לפטור ואת אישור השר. כמו כן, ניתנה לממונה או לוועדה הסמכות לאשר פטור זניח (בלי צורך באישור השר) במקרים שבהם הרגולציה המוצעת היא ברמת נוהל בלבד. החלטה 4398 אינה כוללת הגדרה ברורה של "השפעה זניחה", והדבר נתון לשיקול דעתם של הגורמים המקצועיים במשרד, ובראשם השר;
 - חקיקה בתחום המיסים והטלת אגרות או שינויים בשיעורן;
 - רגולציה של שירותים חברתיים במיקור חוץ;²
 - רגולציה בהוראת שעה (זמנית) בהתרחש אירוע לא צפוי המעלה צורך בפעולה מיידיית מחשש ממשי לפגיעה בבריאות הציבור, ביטחון, שלומם או פגיעה בסביבה.
- **מבט משווה:**
- לפי נתונים בנושא משילות שפרסם הבנק העולמי בנוגע ל-186 מדינות, הדרישה לערוך RIA לרגולציה חדשה נהוגה ב-46% מהמדינות; הדרישה שכיחה יותר (79%) בקרב מדינות שההכנסה הממוצעת בהן גבוהה;
 - במרבית המדינות שנסקרו במסמך זה יש חובת RIA על חקיקה ממשלתית ועל הוראות של הרשות המבצעת. יש מגוון גדול של קווי מדיניות באשר לתנאי הסף לחובת RIA ולתנאי הפטור מחובת RIA ואין מודל אחד הרווח בכל המדינות. יודגש כי מסקירת מידע שמפורסם בנושא RIA או שמדווח ממדינות אחרות עולה שיתכן פער בין החובה הרשמית לבין הביצוע בפועל. ייתכן שיש מדינות שבהן הפטור מוגבל או שלא אמור להיות פטור, אך אין עמידה בחובת RIA בכל רגולציה שנדרשת לעבור הערכה, כפי שהיה אפשר לצפות שתהיה.

² שירות חברתי מוגדר כשירות חינוכי או טיפולי (לרבות שירות נפשי, סוציאלי ופארה-רפואי) הניתן באופן ישיר או עקיף על ידי הממשלה. ראו: החלטה 2034 של הממשלה ה-33, מדיניות הממשלה בנושא אופן אספקת שירותים חברתיים, 14 בספטמבר 2014, סעיף 6.

○ בשנת 2017 ערך ה-OECD סקר על משילות ומדיניות רגולטורית שכלל גם שאלה על מדיניות הפטורים מ-RIA. מהתשובות לסקר שנתנו המדינות החברות בארגון עלה כי הסיבות הנפוצות לפטור מ-RIA הן **שהשפעתה של הרגולציה אינה צפויה להיות ניכרת, שעלותה או השפעתה של הרגולציה אינן עולות מעל רף מסוים ושהרגולציה מוצעת בתגובה למצב חירום**. סיבות קיימות אך נפוצות פחות הן שהרגולציה היא **בסוגיות תקציביות ובכל הנוגע למיסוי ולאגרות**, ומלבד זאת יש סיבות נוספות המשתנות ממדינה למדינה. אפשר למצוא במדינות אחרות פטורים דומים לאלה שקיימים בישראל, אך כאמור אין מודל רווח או מומלץ למדיניות פטורים;

○ מעבר לפטור ותנאי סף, בחלק מהמדינות יש **מקרים שבהם היקף ה-RIA הנדרש משתנה בהתאם למאפייני ההצעה – היקף השינוי המוצע או טיב השינוי**. במקרים כאלה, הצעות לרגולציה חדשה מדורגות לפי מפתח של עלות השינוי, מורכבות ההצעה או מאפיינים אחרים, והיקף ה-RIA הנדרש ישתנה בהתאם לדירוג. אפשרות אחרת היא עריכת RIA בסיסית לכל ההצעות בשלב ראשון, ועריכת בדיקה מקיפה יותר במקרים נבחרים.

בחלק מהמדינות יש מגננוני בקרה על עריכת RIA, בין שבדמות גוף ייעודי האחראי לעשות זאת ובין שבאמצעות בדיקות בדיעבד (ex-post) במקרים שבהם לא נדרשה RIA.

1. רקע: הערכת השפעות רגולציה (RIA – Regulatory Impact Assessment)

הערכת השפעות רגולציה (RIA) היא סדרת בדיקות של רגולציה במטרה לייעל אותה

"הערכת השפעות רגולציה", שידועה בראשי התיבות באנגלית (Regulatory Impact Assessment), היא סדרת בדיקות לפני קבלת החלטה על שינוי רגולטורי במטרה לייעל את הרגולציה (הקיימת או המוצעת). ככלל, הערכה זו כוללת הגדרה של **תכלית הרגולציה** – קרי, הגדרת הבעיה שמעוניינים לפתור והמצב הסופי הרצוי, **הצגת חלופות** למדיניות הרגולטורית שמשיגות את התכליות שהוגדרו, **והשוואה בין החלופות** באמצעות כלים מתודולוגיים שיאפשרו לדרג אותן על פי קריטריונים מסוימים.³

נושא ה-RIA מקודם בזירה העולמית על ידי ארגונים בין-לאומיים כגון ה-OECD, הבנק העולמי והאיחוד האירופי. בשנת 2012 המליץ ארגון ה-OECD לשלב RIA בשלבים ראשוניים של ניסוח מדיניות רגולטורית.⁴ כיום, כמעט בכל המדינות החברות ב-OECD יש חובת RIA, בהיקף כזה או אחר.⁵

³ OECD, [Introductory Handbook for Undertaking Regulatory Impact Analysis \(RIA\)](#), October 2008, pp. 3–4; World Bank, [Global Indicators of Regulatory Governance: Worldwide Practices of Regulatory Impact Assessments](#), March 2018, pp. 2–4.

⁴ OECD, [Recommendation of the Council on Regulatory Policy and Governance](#), November 2012, pp. 10, 14.

⁵ World Bank, [Global Indicators of Regulatory Governance: Worldwide Practices of Regulatory Impact Assessments](#), March 2018, p. 1, 3. מידע נוסף על המדיניות בנושא בעולם מופיע בפרק 3 של מסמך זה.

יש מקרים שבהם יש צורך או דרישה בשינוי רגולטורי ללא ביצוע RIA. שני מנגנונים יכולים להחריג מדיניות מ-RIA: קביעת תנאי סף למדיניות המחויבת ב-RIA ומתן פטור נקודתי

על פניו, כל שינוי רגולטורי עשוי להשתפר בעקבות בחינה מקדמית מעמיקה שלו. עם זאת, יש מקרים שבהם יש צורך או דרישה לחולל שינוי רגולטורי בלי בדיקה כזו, כמפורט בהמשך המסמך. הן בישראל והן במדינות אחרות, לא כל שינוי רגולטורי מחויב ב-RIA. ככלל, נראה כי ניתן להבחין בין שני מנגנונים או שיטות לקבוע אילו שינויים מחויבים ב-RIA ואילו פטורים ממנה:

- קביעת **תנאי סף לרגולציה המחויבת ב-RIA**, וקביעת סוגי הרגולציה שאינם מחויבים בה. אפשר לראות בכך סוג של פטור גורף (exemption) לקטגוריות מסוימות של הוראות ומדיניות, לדוגמה, קביעה כי רגולציה הנוגעת למיסוי תהיה פטורה מחובת RIA.
- **פטור (exception) נקודתי מחובת RIA** שניתן לשינוי רגולטורי ספציפי, שהייתה אמורה לחול עליו חובה זו.⁶

דרך אחרת לראות את החלוקה הזו היא על פי צורך בבקשה אקטיבית של פטור: שינוי רגולטורי בתחום שאינו מתאים להגדרה שבתנאי הסף פטור מלכתחילה מחובת RIA; פטור נקודתי יצריך בדרך כלל בקשה לפטור, שתיבחן על ידי הגוף המוסמך לכך. במילים אחרות, **תנאי הסף מגדירים מי נכלל בחובת RIA, ואילו התנאים לקבלת פטור מגדירים מי רשאי שלא להיכלל בחובה זו.**

1.1 תנאי סף לחובת RIA

נדבך מרכזי בהטלת החובה של הערכת השפעות רגולציה הוא הגדרת המונח רגולציה וקביעת סוגי המדיניות שנרצה שתחול עליהם חובת הערכה.

אפשר להגדיר רגולציה באופן רחב או לתת הגדרות צרות יותר: ארגון ה-OECD, למשל, מגדיר רגולציה באופן רחב: "כללים הנקבעים על ידי הממשל, המגובים בענישה, שנועדו לשנות את ההתנהגות הכלכלית של פרטים וחברות במגזר הפרטי."⁷ הגדרה רחבה זו עשויה לכלול גם חקיקה (ראשית ומשנית) וגם הנחיות מינהליות שקובעים גופים שהוסמכו לכך (בדרך כלל משרדי ממשלה ויחידות סמך).

כאמור, לצד הגדרת המונח רגולציה, אפשר לקבוע תנאי סף לפי מאפיינים: תנאי סף עשויים להגדיר **תחום מסוים** של הצעות (למשל בכל הנוגע לקביעת גובה אגרות) או להגדיר את **הגוף** אשר מוסמך לקבוע את המדיניות (למשל רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון). תנאי הסף עשויים להיות מוגדרים על דרך החיוב (מי נכלל) או על דרך השלילה (מי אינו נכלל). למשל, אם נגדיר מלכתחילה שתיערך RIA רק לשינויי מדיניות **בחקיקה או בתקנות**, ינבע מכך ששינויים שייעשו דרך **הוראות מינהליות (כמו חוזרי מנכ"ל)** לא יהיו חייבים ב-RIA. לעומת זאת, נוכל לקבוע

⁶ חלוקה דומה מופיעה בפרסום של ה-OECD ובפרסום של ממשלת אוסטרליה. ראו: OECD, [Public Consultation: Draft OECD Best Practice Principles on Regulatory Impact Assessment](#), 2019, p. 16; Australian Government Productivity Commission, [Regulatory Impact Analysis: Benchmarking](#), November 2012.

⁷ OECD, [Glossary of Statistical Terms: Regulation](#), March 2003. רגולציה כוללת גם אפשרות לקביעה ואכיפה של רגולציה על ידי גורמים בשוק שאינם המדינה – רגולציה עצמית, אולם לא נעסוק בה במסמך זה.

מפורשת בחקיקה כי רגולציה בתחום מסוים (למשל קביעת אגרות) או של רשות מסוימת (למשל רשות המיסים) פטורה מ-RIA.

1.2 פטור נקודתי מ-RIA

הוראות המחילות חובת RIA עשויות לכלול אפשרות לפטור מהחובה רגולציה שעל פניה מתקיימים בה תנאי הסף, ולכן אמורה לחול עליה חובת RIA. פטורים כאלו אמורים לתת פתרון במצבים שבהם RIA פוגעת בהגשמה של מטרות אחרות. אלה הן כמה דוגמאות לכך:

- אם השפעת הרגולציה המוצעת זניחה ועריכת RIA תדרוש משאבים רבים מדי ביחס לתועלת הצפויה ממנה;
 - אם שינוי המדיניות נדרש כדי לטפל במצב חירום ואין די זמן לשיהוי הכרוך ב-RIA;
 - אם השינוי נדרש כדי לעמוד בהוראות אמנה בין-לאומית או בהתחייבות לגוף בין-לאומי.
- כאמור, פטור נקודתי יצריך בדרך כלל בקשה לפטור, והבקשה תיבחן על ידי הגוף המוסמך לכך. הסמכות לבחון את הבקשה ולהעניק פטור עשויה להיות נתונה בידי רשות או אגף ייעודיים, או בידי גורם אחר, כמו השר הממונה על המשרד שבו גובשה המדיניות. גם אופן בחינת הבקשה והקריטריונים הנכללים בה משתנים ממדינה למדינה.⁸ דוגמאות לכך מובאות בפרק 3.

נקודה למחשבה: היקף משתנה של RIA. כאמור, אחת המטרות של RIA היא יעול הרגולציה הממשלתית, ובמסגרת זו – קידום שימוש נכון במשאבים המוגבלים של המדינה, כמו תקציב או כוח אדם. כפועל יוצא מכך, טיעון אפשרי לפטור הוא שמחיר ה-RIA גבוה יחסית לסוג הרגולציה המוצע או להיקפה, ולכן ההשקעה בתהליך אינה יעילה יחסית להצעה שתיבדק בו. מתוך רצון למצות את היתרונות שגלומים ב-RIA ולמזער את בזבוז המשאבים, **משנים לעיתים את היקף ה-RIA הנדרש בהתאם למאפייני ההצעה.** במקרים כאלה, הצעות לרגולציה חדשה מדורגות לפי מפתח של עלות השינוי, מורכבות ההצעה או מאפיינים אחרים, והיקף ה-RIA ישתנה בהתאם לדירוג. אפשרות אחרת היא RIA בסיסית לכל ההצעות בשלב ראשון, ובדיקה מקיפה יותר במקרים נבחרים.⁹

⁸ OECD, A Closer Look at Proportionality and Threshold Tests for RIA: 21st Meeting of the Regulatory Policy Committee, October 2019, pp. 5–6.

⁹ שם, עמ' 4–5.

2. חובת RIA בישראל

בישראל, חובת ביצוע תהליכי RIA מבוססת על החלטות ממשלה, שהתקבלו משנת 2011 משנת 2011 ואילך, במטרה לייעל ולשפר את הרגולציה בישראל לנוכח השפעתה על יוקר המחיה במדינה

החובה שחלה על משרדי הממשלה לבצע תהליכי RIA מבוססת על החלטות ממשלה. בדצמבר 2011, בעקבות המחאה החברתית בקיץ 2011 ודוח הוועדה לשינוי כלכלי חברתי (ועדת טרכטנברג), התקבלה **החלטת הממשלה מס' 4027**, שמטרתה ייעול ושיפור הרגולציה בישראל נוכח השפעתה על יוקר המחיה במדינה.¹⁰ במסגרת ההחלטה הוטל על ראש האגף לתכנון מדיניות במשרד ראש הממשלה לפעול לפיתוח תורת רגולציה ממשלתית הכוללת שיטות להערכת רגולציה. ההחלטה הובילה לגיבוש מדריך תורת RIA,¹¹ ובאוגוסט 2013, במסגרת **החלטת הממשלה מס' 708**, הוטל על מנכ"ל משרד ראש הממשלה להביא לאישור הממשלה תוכנית לטיוב רגולציה שתכלול תהליך להטמעת RIA, בהתבסס על המדריך המדובר.¹² ההחלטה הבאה בנושא, **החלטת הממשלה מס' 2118**, שהתקבלה בשנת 2014, מכילה הוראות מפורטות בנוגע למנגנונים להפחתת הנטל הרגולטורי, ובכלל זאת RIA.¹³

בשנת 2015 המליצה ועדת הכלכלה למשרד ראש הממשלה לקדם הצעת חוק לעניין RIA, ובכך למעשה לעגן בחקיקה את חובת ה-RIA.¹⁴ שתי הצעות חוק פרטיות בנושא, שבהן הוצע להקים נציבות לצמצום הנטל הרגולטורי והבירוקרטי, הונחו על שולחן הכנסת ה-20 ועל שולחן הכנסת ה-22, אך לא התקדמו מעבר לשלב זה.¹⁵

יש לציין שבשנת 2015 המליצה ועדת הכלכלה של הכנסת למשרד ראש הממשלה לקדם **הצעת חוק לעניין RIA, ובכך למעשה לעגן בחקיקה את חובת ה-RIA**.¹⁴ שתי הצעות חוק פרטיות בנושא, שבהן הוצע להקים נציבות לצמצום הנטל הרגולטורי והבירוקרטי, הונחו על שולחן הכנסת ה-20 ועל שולחן הכנסת ה-22, אך לא התקדמו מעבר לשלב זה.¹⁵

החלטת הממשלה מס' 2118 ממסדת שני מנגנונים שנועדו להפחית את הנטל הרגולטורי: חובה על המשרדים להכין ולפרסם תוכניות חומש להפחתת הנטל הרגולטורי ותוכניות שנתיות שייגזרו מהן, וחובה על רגולטורים לקיים תהליך RIA בבואם לקבוע רגולציה חדשה.

בשנת 2018, בעקבות הצגתו של דוח ארגון ה-OECD שסקר את מצב הרגולציה בישראל, ושכלל המלצות להמשך הטמעת מדיניות רגולציה חכמה בישראל, התקבלה **החלטת ממשלה נוספת, החלטה מס' 4398**. החלטה זו הוסיפה על ההחלטה הקודמת ובה פורט כיצד יש להוציא לפועל תהליכי RIA במשרדים, וכמו כן נכללה בה הוראה למנכ"לים של משרדי

¹⁰ החלטה 4027 של הממשלה ה-32, [ייעול ושיפור הרגולציה הממשלתית: המשך הדיון](#), 25 בדצמבר 2011; הוועדה לשינוי כלכלי חברתי, [דוח הוועדה](#), ספטמבר 2011, עמ' 171.

¹¹ אגף ממשל וחברה במשרד ראש הממשלה, [מדריך ממשלתי: הערכת השפעות רגולציה \(RIA\) \(טייטה לעבודה לשנת 2015\)](#), אפריל 2015.

¹² החלטה 708 של הממשלה ה-33, [טיוב, תיאום ושיפור הרגולציה הממשלתית: המשך הדיון](#), 25 באוגוסט 2013. פרסום גרסה שנייה למדריך נכללה בתוכנית העבודה של משרד ראש הממשלה לשנים 2018 ו-2019, ולפי תוכנית העבודה לשנת 2019 הייתה צפויה להסתיים בדצמבר 2019. נכון לזמן כתיבת מסמך זה, טרם פורסמה הגרסה החדשה של המדריך. ראו: משרד ראש הממשלה, [ספר תוכניות העבודה לשנת 2019](#), פברואר 2019, עמ' 572; [ספר תוכניות העבודה לשנת 2018](#), פברואר 2018, עמ' 588.

¹³ החלטה 2118 של הממשלה ה-33, [הפחתת הנטל הרגולטורי: דיון בהחלטת ועדת שרים לענייני חברה וכלכלה מס. חכ/39 מיום 14.9.2014](#), 22 באוקטובר 2014.

¹⁴ הכנסת ה-20, ועדת הכלכלה, פרוטוקול 66, [אי-יישום החלטת ממשלה בנושא הפחתת הנטל הרגולטורי](#), 27 באוקטובר 2015.

¹⁵ [הצעת חוק הנציבות לצמצום הרגולציה והבירוקרטיה הממשלתית, התשע"ח-2018](#) (פ/5690), של חבר הכנסת יאיר לפיד וקבוצת חברי הכנסת; [הצעת חוק הנציבות לצמצום הרגולציה והבירוקרטיה הממשלתית, התש"ף-2019](#) (פ/903/22), של חבר הכנסת יאיר לפיד.

הממשלה להקים מנגנון פנים-משרדי שידריך את הרגולטורים המשרדיים בשינויי רגולציה בהתאם למתודולוגיה הממשלתית.¹⁶

2.1 ביצוע RIA בישראל: סמכות ואחריות

האחריות לביצוע תהליכי RIA במשרדי הממשלה מוטלת על המשרדים עצמם, ואגף ממשיך וחברה במשרד ראש הממשלה משמש גורם מנחה, ואחראי לבצע בקרה של התאמת הדוחות המפורסמים למתודולוגיה הממשלתית שבמדריך הממשלתי ל-RIA. בתוך משרדי הממשלה, תהליכי ה-RIA מבוצעים על ידי הגורמים המקצועיים הרלוונטיים, בשיתוף ממוני טיוב הרגולציה במשרד, המרכזים את התהליכים במשרדים.¹⁷

לתהליך הערכת ההשפעות כמה שלבים, שעיקרם הגדרת הבעיה שעומדת נועדה הרגולציה להתמודד, הגדרת תכלית ההתערבות הרגולטורית והצורך בה ובחינת חלופות שונות למדיניות המוצעת. התהליך המלא מפורט במדריך הממשלתי להערכת השפעות רגולציה, הנמצא באתר הרגולציה הממשלתי.¹⁸ בכל תהליך RIA יש אפשרות להתאמה נקודתית של התהליך לנסיבות, למשל בחירת היקף שונה של שיתוף הציבור או העמקה שונה של ההערכה.

לאחר שההערכה הושלמה ונכתב דוח, הוא מפורסם באחת משתי דרכים:¹⁹

- במקרה של **רגולציה בעלת השפעה משקית**,²⁰ הרגולציה אמורה להתפרסם להערות הציבור באתר [קשרי ממשל](#)²¹ למשך 21 יום, יחד עם דוח ה-RIA.

- במקרה של **רגולציה ללא השפעה משקית**, אין דרישה לפרסם את הרגולציה עם ה-RIA; פרסום ה-RIA יהיה על פי הנחיות של המשרד ושל האגף למדיניות רגולציה.

באופן רשמי, דוח הערכת הרגולציה אמור להיות מועבר לאגף למדיניות רגולציה במשרד ראש הממשלה במועד הפרסום שלו. עם זאת, לדברי עמיחי פישר, ראש האגף, במקרים רבים האגף

¹⁶ החלטה 4398 של הממשלה ה-34, [רגולציה חכמה: יישום המלצות ארגון ה-OECD ותיקון החלטת ממשלה](#), 23 בדצמבר 2018.

¹⁷ אגף ממשל וחברה במשרד ראש הממשלה, [מדריך ממשלתי: הערכת השפעות רגולציה \(RIA\) \(טייטה לעבודה לשנת 2015\)](#), אפריל 2015, עמ' 11; עמיחי פישר, ראש אגף מדיניות רגולציה במשרד ראש הממשלה, פגישה, 3 בנובמבר 2019; דוא"ל, 30 בדצמבר 2019.

¹⁸ אגף ממשל וחברה במשרד ראש הממשלה, שם.

¹⁹ החלטה 2588 של הממשלה ה-34, [צמצום מספרן של תקנות חובה שטרם הותקנו](#), 2 באפריל 2017; החלטה 4398 של הממשלה ה-34, [רגולציה חכמה: יישום המלצות ארגון ה-OECD ותיקון החלטת ממשלה](#), 23 בדצמבר 2018. יש לציין ש**נכון לזמן כתיבת מסמך זה, אתר קשרי ממשל – שאמור להציג טיוטות תקנות להערות הציבור, לפי החלטת הממשלה מס' 2588 – עדיין לא החל להציג אותן**. לנושא זה ניתן מענה בהחלטת הממשלה מס' 4398, שגם הרחיבה את חובת הפרסום לנהלים רגולטוריים בעלי השפעות משקיות, וגם קבעה שעד שאתר קשרי ממשל יהיה מוכן להציגם, יפורסמו הנהלים להערות הציבור באתר המשרד.

²⁰ רגולציה בעלת השפעה משקית מתאימה לאחת מהגדרות האלה: הוספה או הפחתה של עלות רגולציה מוערכת לכלל המשק (כולל עלות חד-פעמית) גבוהה מ-10 מיליון ש"ח בשנה, או רגולציה המשנה את מבנה השוק המפוקח או רגולציה הדורשת אישור מראש כגון החלת חובת רישיון או היתר, הסמכת מקצוע או ייחוד פעולות. ראו: שם.

²¹ אתר שמרכז תזכירי חוק לציבור הרחב ומאפשר לציבור לשלוח תגובות באמצעות טופס מקוון.

מקבל גם טיוטות של הדוחות בשלבים מוקדמים יותר, במסגרת יחסי העבודה השוטפים בין האגף למשרדים ויחסי האמון השוררים ביניהם.²²

עוד נקבע בהחלטה 4398 שבמקרים שבהם רגולציה טעונה אישור של הכנסת או אחת מוועדותיה ושחלה עליה חובת RIA, הרגולציה לא תועבר אל מזכירות הכנסת או אחת מוועדותיה ללא דוח ה-RIA. בכל הנוגע לחקיקה ראשית, חובה זו עוגנה בתקנון הכנסת כבר בינואר 2018, עוד קודם להחלטת הממשלה: לפי התקנון, אם הכינה הממשלה דוח RIA בנוגע להצעת חוק שהועברה לוועדה, השר הממונה על ביצוע החוק נדרש להעביר את הדוח לוועדה בסמוך לזמן שבו הצעת החוק הועברה אליה, והדוח צריך להיות מוצג לוועדה על ידי השר או נציגו בעת הכנת הצעת החוק לקריאה השנייה ולקריאה השלישית. עם זאת, מובהר בתקנון שאין בדרישה האמורה למנוע הצבעה על הצעת החוק.²³

נוסח החלטת הממשלה וחומרי הרקע שלה מלמדים שה-RIA נועדה לסייע בתהליך קבלת ההחלטות, ומנגנון ה-RIA המשרדי שנוצר הוא למטרת ייעוץ. אין למנגנון המשרדי סמכות להקפיא מדיניות או יכולת להתערב בשיקוליו של הרגולטור באשר למהות הרגולציה, והוא נדרש לפעול במסגרת זמנים שתמנע עיכוב של תהליכים רגולטוריים. אומנם קידום המדיניות שנבחנת ב-RIA אינו מותנה בהתייחסות למידע שעלה בתהליך ולחלופות המוצגות בדוח,²⁴ אולם אפשר לטעון שעצם קיום תהליך הערכה שבו נשקלות חלופות ומוצג מידע למקבלי ההחלטות עשוי להביא לשיפור בתהליך קבלת ההחלטות גם בלא סמכויות כגון אלה.

מעבר לכך, בהחלטות הממשלה ובמדריך בנושא אין פירוט בנוגע למנגנון בקרה מרכזי, כלל-ממשלתי, הבוחן ומאשר דוחות ומונע קידום מדיניות שלא עברה RIA, כפי שקיים בכמה מדינות אחרות. מכיוון שלא קיים מנגנון כלל-ממשלתי, הסמכות בנושא הזו היא בידי השרים שבראשות המשרדים.²⁵ האגף למדיניות רגולציה במשרד ראש הממשלה רשאי להעיר הערות ולבקש את תגובת המשרד, וכפי שהוזכר קודם, האגף מקבל טיוטות של דוחות בשלבים מוקדמים יותר במסגרת יחסי העבודה השוטפים עם המשרדים; אולם כאמור לעיל, אין לו סמכות פורמלית רחבה יותר. מסמך של האגף משנת 2018 מגדיר את טיב היחסים הללו כמבוססים על אמון בין האגף למשרדים, ולא ככאלה המושתתים על סמכות פורמלית.²⁶ אפשר לשאול מה יסייע יותר להטמעת מדיניות רגולציה חכמה: גוף בעל סמכות רבה יותר, שיוכל לכפות יישום RIA, או פעולה

²² עמיחי פישר, ראש אגף מדיניות רגולציה במשרד ראש הממשלה, שיחת טלפון, 25 בדצמבר 2019; דוא"ל, 31 בדצמבר 2019.

²³ תקנון הכנסת, מעודכן ל-30 באפריל 2019, סעיף 84(ו).

²⁴ מזכירות הממשלה, רגולציה חכמה – יישום המלצות ארגון ה-OECD ותיקון החלטת ממשלה (נספח 709), 20 בדצמבר 2018, עמ' 10, 15; אגף מדיניות רגולציה במשרד ראש הממשלה, החלטת ממשלה – רגולציה חכמה: יישום המלצות ה-OECD לממשלה מיולי 2018, נובמבר 2018, עמ' 5, 11.

²⁵ שם, עמ' 12–14.

²⁶ שם, עמ' 13.

במקרים שבהם רגולציה טעונה אישור של הכנסת או אחת מוועדותיה ושחלה עליה חובת RIA, הרגולציה לא תועבר אל מזכירות הכנסת או אחת מוועדותיה ללא דוח ה-RIA

מנגנון ה-RIA המשרדי שנוצר הוא למטרת ייעוץ, בלי סמכות אישור או הקפאה של מדיניות ובלי יכולת להתערב בשיקולי הרגולטור בנוגע למהות הרגולציה, והוא נדרש לפעול במסגרת זמנים שתמנע עיכוב תהליכים רגולטוריים

היחסים בין אגף מדיניות רגולציה במשרד ראש הממשלה למשרדי הממשלה מבוססים במידה רבה על אמון בין שני הצדדים, ולא נובעים מכוח סמכות פורמלית

המבוססת על אמון ושיתוף פעולה, במטרה לרתום את משרדי הממשלה לקידום השינוי המבוקש?

2.2 פטור מחובת RIA בישראל

טרם העיסוק ברגולציה הפטורה מ-RIA, מתבקש שתוגדר מהי הרגולציה הנדרשת ב-RIA. בדברי ההסבר להחלטת הממשלה מס' 708, רגולציה מוגדרת באופן רחב, כך:²⁷

"אגד הכללים אשר קובעת המדינה, באמצעותם היא מתערבת בפעולותיהם של הפרטים והשחקנים הפועלים בשוק, כך שהיא מכוונת את התנהגותם על מנת להגן על אינטרס ציבורי."

החלטת הממשלה מס' 4398 כוללת הגדרה ממוקדת יותר של רגולציה החייבת ב-RIA:

"כלל התנהגות מחייב במסגרת פעילות כלכלית או חברתית שהוא בעל אופי כללי (כגון חוק, תקנה, חוזר, נוהל או הנחיה, לרבות כאלה המקבלים תוקף מחייב בעת הכללתם כתנאים ברישיונות או בהיתרים וכיוצא באלה), שהוא בר אכיפה על ידי רשות מנהלית מוסמכת לפי דין."

הגדרת "רגולציה" החייבת ב-RIA היא רחבה וכוללת סוגים רבים של מדיניות. לפי דברי ההסבר להחלטה, הסיבה היא שימוש במבחן מהותי לבחינת השפעת הרגולציה על המשק, להבדיל ממבחן פורמלי-משפטי

אף שמדובר בהגדרה ממוקדת יותר מההגדרה הקודמת שהוצגה, גם היא רחבה, וכוללת סוגים רבים של מדיניות. לפי דברי ההסבר להחלטה, החלת החובה על מגוון סוגים של הוראות נובעת משימוש במבחן מהותי לבחינת השפעת רגולציה על המשק, להבדיל ממבחן פורמלי-משפטי (הגדרת חובה על הוראות מסוג מסוים בלבד).²⁸ לפי הגדרה זו, תנאי הסף מוציאים מכלל חובת ה-RIA מדיניות הנוגעת לפעילות פנים-ממשלתית (שאינה כלפי שוק) ומדיניות שאינה בת אכיפה.

לפי החלטת הממשלה מס' 2118 ומדריך ה-RIA שמפרסם משרד ראש הממשלה, **פטור מחובת ביצוע הליך הערכת השפעות רגולציה חל במקרים האלה:**²⁹

- רגולציות של תאגידים סטטוטוריים ושל אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר;³⁰
- רגולציות שעניינן תחרות, החלות על ענף שוק שפועלים בו עד שלושה שחקנים המחזיקים יחד מעל 65% מהשוק;

²⁷ החלטה 708 של הממשלה ה-33, טיוב, תיאום ושיפור הרגולציה הממשלתית: המשך הדיון, 25 באוגוסט 2013.

²⁸ אגף מדיניות רגולציה במשרד ראש הממשלה, החלטת ממשלה – רגולציה חכמה: יישום המלצות ה-OECD לממשלה מיולי 2018, נובמבר 2018, עמ' 8–9.

²⁹ החלטה 2118 של הממשלה ה-33, הפחתת הנטל הרגולטורי: דיון בהחלטת ועדת שרים לענייני חברה וכלכלה מס. חכ/39 מיום 14.9.2014, 22 באוקטובר 2014; אגף ממשל וחברה במשרד ראש הממשלה, מדריך ממשלתי: הערכת השפעות רגולציה (RIA) (טייטה לעבודה לשנת 2015), אפריל 2015, עמ' 14.

³⁰ ההוראות נכתבו בשנת 2015, לפני שינוי מעמד אגף שוק ההון לרשות שוק ההון, בשנת 2016.

- כאשר השר הממונה קבע שהשפעת הרגולציה על המפוקחים או על אינטרסים ציבוריים אחרים זניחה;
- חקיקה בתחום המיסים והטלת אגרות או שינויים בשיעורן;
- רגולציה על שירותים חברתיים במיקור חוץ;³¹
- רגולציה בהוראת שעה (רגולציה זמנית) בהתרחש אירוע לא צפוי המעלה צורך לפעולה מיידית מחשש ממשי לפגיעה בבריאות הציבור, ביטחון, שלומם או פגיעה בסביבה.

החרגת גופים סטטוטוריים מסוימים מחובת RIA מוזכרת כבר בהחלטה מס' 4027 משנת 2011, שבה בנק ישראל, רשות ניירות ערך ואגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר מוחרגים ממרבית ההוראות.³² בהחלטת הממשלה מס' 708 משנת 2013 נכתב: "**ההחלטה לא תחול על רגולטורים שהם תאגידים סטטוטוריים ועל הרגולציה בתחומם**", והוטל על מנכ"ל משרד ראש הממשלה לפנות לגופים אלה על מנת שישקלו לבצע תהליכים מקבילים בהתאם לעקרונות ההחלטה, "**ללאור החשיבות שהממשלה רואה בטיוב מנגנוני הרגולציה בכל התחומים במשק.**"³³ בדיון בוועדת הכלכלה של הכנסת בשנת 2015 הסביר עמיחי פישר, ראש אגף מדיניות רגולציה במשרד ראש הממשלה, שהסיבה להחרגה זו היא מעמדם העצמאי של גופים אלה, כפי שהוגדר בחקיקה (ומכאן שהטלת חובת RIA עליהם מתוך התעלמות מעצמאותם תצריך שינוי חקיקה). לדבריו, אגף שוק ההון נכלל בהחרגה, כמו גופים מקבילים לו בעולם המוחרגים גם הם כדי לשמור על עצמאותם.³⁴

בכל הנוגע לסמכות השר לפטור מחובת RIA רגולציה שהשפעתה זניחה – לפי החלטה מס' 4398, השר אמור לקבל המלצה בנוגע לאפשרות זו מממונה טיוב הרגולציה במשרד או מוועדת רגולציה משרדית. לפי ההחלטה, כאשר פטור כזה ניתן, הממונה או הוועדה המשרדית צריכים לפרסם לצד הרגולציה את הנימוקים לפטור ואת אישור השר. כמו כן, ניתנה לממונה או לוועדה הסמכות לאשר פטור זניח (בלי צורך באישור השר) במקרים שבהם הרגולציה המוצעת היא ברמת נוהל בלבד.³⁵ יש לציין שההחלטה אינה כוללת הגדרה ברורה של "השפעה זניחה", והדבר נתון לשיקול דעתם של הגורמים המקצועיים במשרד, ובראשם השר.

³¹ שירות חברתי מוגדר כשירות חינוכי או טיפולי (לרבות, נפשי, סוציאלי ופארה-רפואי) הניתן באופן ישיר או עקיף על ידי הממשלה. ראו: החלטה 2034 של הממשלה ה-33, [מדיניות הממשלה בנושא אופן אספקת שירותים חברתיים](#), 14 בספטמבר 2014, סעיף 6.

³² החלטה 4027 של הממשלה ה-32, [ייעול ושיפור הרגולציה הממשלתית: המשך הדיון](#), 25 בדצמבר 2011, סעיף 7.

³³ החלטה 708 של הממשלה ה-33, טיוב, [תיאום ושיפור הרגולציה הממשלתית: המשך הדיון](#), 25 באוגוסט 2013.

³⁴ הכנסת ה-20, ועדת הכלכלה, פרוטוקול 66, [אי-יישום החלטת ממשלה בנושא הפחתת הנטל הרגולטורי](#), 27 באוקטובר 2015.

³⁵ החלטה 4398 של הממשלה ה-34, [רגולציה חכמה: יישום המלצות ארגון ה-OECD ותיקון החלטת ממשלה](#), 23 בדצמבר 2018, סעיפים 5-4.

החלטת הממשלה
בנושא סמכות שרים
לפטור רגולציה בעלת
השפעה זניחה
מחובת RIA לא
כוללת הגדרה ברורה
של "השפעה זניחה"
והדבר נתון לשיקול
דעתם של הגורמים
המקצועיים במשרד,
ובראשם השר

הטעמים המוצגים
לפטור בנושא מיסים
ואגרות הם שמדובר
בנושאים הקשורים
למדיניות הכנסות
המדינה ולא
לרגולציה במובנה
הרגיל, כמו גם חשש
שתהליך התייעצות
פומבי יסייע למי
שמעוניינים להתחמק
מתשלומי מס
בהתבסס על המידע
שמפורסם בתהליך
ה-RIA

לדברי פישר, הטעם לפטור מחובת RIA במקרה של רגולציה בנושא מיסים ואגרות הוא שמדובר בנושאים הקשורים למדיניות של הכנסות המדינה ולא לרגולציה במובנה הרגיל. פישר גם הזכיר את החשש שעלה, שתהליך התייעצות פומבי יסייע למי שמעוניינים להתחמק מתשלומי מס בהתבסס על המידע שמפורסם במסגרת התהליך.³⁶

עוד לדברי פישר, הטעם לפטור על שירותים חברתיים במיקור חוץ הוא שבמקרים אלה לא מדובר ברגולציה רגילה, אלא בהליכים מכרזיים המתנהלים לרוב באופן שונה ונלווים אליהם שיקולים אחרים.³⁷ ככלל, הליך מכרזי מבוסס מטבעו על קביעת קריטריונים לדירוג ההצעות השונות והשוואה בין אפשרויות – שיטה דומה לזו של RIA, מתוך עמידה בכללים מחמירים של דיני המכרזים. יש לציין שביוני 2017 פורסם מדריך לרכש חברתי, שהעקרונות ושיטות הפעולה בודומים לאלה שבהליך ה-RIA, ובכלל זאת התייחסות לתכנון ולקביעת אמות מידה לשירות ולהיבטים שונים של פיקוח ובקרה.³⁸

החלטה מס' 4398, שביססה, כאמור, את הדרישה שמשרדי הממשלה יערכו RIA, כוללת גם הוראות מעבר. בין היתר נקבע שבשנים 2019–2020 הגורם המשרדי שממליץ על מתכונת דוחות ה-RIA במשרד יהיה רשאי לפטור עד 50% משינויי הרגולציה שאינם בעלי השפעה משקית מפרסום דוח RIA. הפטורים הללו יפורסמו בדוח שנתי.

3. פטור מחובת RIA: מבט משווה

בפרק זה מובאות דוגמאות ממדינות בעולם למדיניות הנוגעת לפטור מחובת RIA. דוגמאות אלה מבוססות על מידע שפורסם על ידי המדינות ועל ידי גופים בין-לאומיים, וכן על תשובות שנמסרו ממדינות באירופה למרכז האירופי למחקר וותיעוד פרלמנטרי (ECPRD) בעקבות בקשת מידע בנושא משנת 2018.³⁹

בבחינת הדוגמאות של מדינות אלו יש לזכור כי בינן ובין ישראל יש הבדלים המקשים על מי שמבקש להשוות ביניהן. כמו כן, קיימות מגבלות הנוגעות למידע על המצב הדברים בפועל באותן מדינות: המידע על המדינות מבוסס על המדיניות המוצהרת שלהן ועל פרסומים רשמיים בתחום, ולא תמיד אפשר למצוא מידע על כלל ההיבטים של הנושא. חלק מהנתונים המוצגים להלן מבוססים על דיווח עצמי של המדינות לארגונים בין-לאומיים, ומידת ההעמקה, היקף המידע הנמסר והמונחים שבהם נעשה שימוש שונים בכל מדינה ומקשים השוואה ישירה בין

³⁶ עמיחי פישר, ראש אגף מדיניות רגולציה במשרד ראש הממשלה, שיחת טלפון, 25 בדצמבר 2019.

³⁷ שם.

³⁸ אגף ממשל וחברה במשרד ראש הממשלה, [המדריך לרכש חברתי](#), יולי 2017.

³⁹ ECPRD, [Request 3694 \(by the Parliament of Georgia\): Costing and Regulatory Impact Assessment](#), March 2018.

מדינות. כמו כן, במדינות פדרליות, עשויה להיות מדיניות נפרדת בנוגע ל-RIA לשלטון הפדרלי ולכל אחת מהמדינות או האזורים המרכיבים את המדינה הפדרלית.

מעבר לכך, עשוי להיות פער בין המדיניות הרשמית של המדינות ובין מצב הדברים בשטח. למשל, גם במדינות שבהן יש אפשרויות מעטות לפטור, אין בכך כדי להעיד על מספר מקרי הפטור בפועל או על מספר ההצעות לרגולציה שאכן עברו תהליך של RIA.⁴⁰

עם כל זאת, אפשר ללמוד מהכתוב להלן על סוגים שונים של פטור ועל הגישה במדינות אחרות לפטורים מסוגים שונים.

מן ההשוואה עולות הנקודות האלה:

- במרבית המדינות שנבדקו, הדרישה לבצע RIA חלה על כל החקיקה הממשלתית והוראות הרשות המבצעת, אך תנאי הסף ומדיניות הפטורים משתנים ממדינה למדינה;
- יש מגוון גדול של הוראות באשר לפטור מחובת RIA ואין מודל אחד המיושם בכל המדינות. גם בתוך המדינות עצמן עשויים להיות פטורים שונים ברמה הלאומית וברמה המקומית;
- הסיבות הנפוצות לפטור מ-RIA הן שהשינוי במשטר הרגולטורי הנובע מהרגולציה לא צפוי להיות גדול, שהעלות או ההשפעה הכלכלית של הרגולציה אינן עולות מעל רף מסוים ושהרגולציה מוצעת בתגובה למצב חירום. סיבות קיימות אך נפוצות פחות קשורות לסוגיות תקציביות ולכל הנוגע למיסוי ולאגרות. מעבר לכך יש סיבות נוספות, המשתנות ממדינה למדינה;
- מעבר לפטור ותנאי סף, בחלק מהמדינות יש רמות או היקפים שונים של RIA, הנבחרים בהתאם לטיב השינוי הרגולטורי ולהיקפו.

במרבית המדינות שנבדקו, הדרישה לבצע RIA נוגעת לכל החקיקה הממשלתית והוראות הרשות המבצעת, אך תנאי הסף ומדיניות הפטורים משתנים בין מדינות ואין מודל רווח אחד

⁴⁰ למשל, על פני הדברים, גם בגרמניה וגם בפורטוגל אין פטורים, אך בפורטוגל נעשות שתיים עד שלוש הערכות RIA בשנה ובגרמניה הממוצע השנתי בין 2013 ו-2017 היה 180 הערכות לחוקים, 80 הערכות לתקנות ושש הערכות להסכמים מינהליים. ראו: Assembleia da Republica, **Reply to ECPRD Request 3694**, March 20th, 2018; Bundesrat, **Reply to ECPRD Request 3694**, April 23rd, 2018.

3.1 נתונים משווים

כאמור, נושא ה-RIA מקודם בזירה העולמית על ידי ארגונים בין-לאומיים כגון ה-OECD, הבנק העולמי והאיחוד האירופי.⁴¹ כיום, כמעט בכל המדינות החברות ב-OECD יש חובת RIA, עם פטורים ותנאי סף שונים בכל מדינה.

לפי הנתונים שפרסם הבנק העולמי, מ-186 מדינות שנבדקו, ב-86 (46%) הייתה דרישה (בהיקף כזה או אחר) לקיום RIA לרגולציה חדשה

קיום RIA רווח יותר במדינות שמאופיינות בהכנסה גבוהה יותר: מ-58 מדינות שזוהו על ידי הבנק העולמי כמדינות עם הכנסה גבוהה, 46 (79%) קיימו RIA בקביעות, עם תנאי סף ופטורים משתנים, אך תנאי הסף והפטורים היו שונים בכל מדינה ומדינה

על מידת השכיחות של RIA בעולם אפשר ללמוד מנתונים שפרסם הבנק העולמי:⁴² בתחילת 2018 אסף הבנק העולמי מידע ממומחים מקומיים ופרסם נתונים על היבטים שונים של משילות, ובכלל זאת בנוגע ל-RIA, ב-186 מדינות.⁴³ לפי הנתונים שפרסם הבנק, **מ-186 מדינות שנבדקו, ב-86 (46%) הייתה דרישה (בהיקף כזה או אחר) לקיום RIA לרגולציה חדשה**, מהן ב-72 מדינות (39% מכלל המדינות שנבדקו) דרישה זו חלה על כל משרדי הממשלה. בחצי מהמדינות שבהן יש דרישה ל-RIA (43 מדינות) יש קריטריונים המאפשרים פטור.⁴⁴ **קיום RIA רווח יותר במדינות שמאופיינות בהכנסה גבוהה יותר:** מ-58 מדינות שהוגדרו על ידי הבנק העולמי כמדינות עם הכנסה גבוהה, 46 (79%) קיימו RIA בקביעות, עם תנאי סף ופטורים משתנים.⁴⁵ לפי ניתוח שפרסם הבנק, **יש שוני רב בין המדינות בכל הנוגע להיקף ולעומק של ההערכה הנדרשת:** ביוון, למשל, תנאי הסף ל-RIA הוא השפעה על לפחות 40% מהאוכלוסייה או השפעה כלכלית ניכרת, ובמולדובה ההערכות נעשות רק בנוגע לרגולציה המשפיעה על יזמות עסקית.⁴⁶ דוגמה לביצוע RIA בהיקף או העמקה משתנים נמצאת במקסיקו (כפי שמוצג בפרק 3.3), שבה יש חלוקה לארבע רמות של RIA.

בכל הנוגע למדינות בארגון ה-OECD, בשנת 2017 ערך הארגון סקר על משילות ומדיניות רגולטורית שכלל גם שאלה לגבי מדיניות הפטורים מ-RIA. התשובות לסקר מ-34 מדינות החברות בארגון מוצגות להלן, בחלוקה לפי הסיבות לפטור (בכל מדינה יכול להיות יותר מטעם אחד לפטור).

⁴¹ World Bank, [Global Indicators of Regulatory Governance : Worldwide Practices of Regulatory Impact Assessments](#), March 2018, p. 1.

⁴² מעבר לאיסוף הנתונים לעיל, הבנק העולמי מנהל מאגר מידע בנושא RIA, הכולל מדריכים על התהליך במדינות שונות. ראו: World Bank, [Global Database for Regulatory Impact Assessment \(RIA\)](#), accessed: October 6th 2019.

⁴³ World Bank, [Global Indicators of Regulatory Governance](#), retrieved: November 19th 2019. יש להדגיש שנתונים אלה מתבססים על שאלונים.

⁴⁴ שם.

⁴⁵ World Bank, [Global Indicators of Regulatory Governance: Worldwide Practices of Regulatory Impact Assessments](#), March 2018, p. 3.

⁴⁶ World Bank, [Global Indicators of Regulatory Governance: Key Findings](#), accessed: November 19th 2019.

טבלה 1 : מספר המדינות המאפשרות פטורים מסוימים מחובת RIA לחקיקה ראשית ומשנית, מקרב קבוצת מדינות ב-OECD, בחלוקה לפי סיבות, 2017⁴⁷

מספר המדינות המאפשרות פטור מ-RIA לחקיקה משנית	מספר המדינות המאפשרות פטור מ-RIA לחקיקה ראשית	הסיבה לפטור
13	12	השפעת הרגולציה הצפויה אינה רבה
13	12	הרגולציה מוצעת בתגובה למצב חירום
3	3	שיקולי לוו"ז: הרגולציה נדרשת להיות מושלמת עד לתאריך מסוים
7	7	הרגולציה נדרשת לצורך יישום אמנה בין-לאומית או הוראות מגוף על-לאומי (לדוגמה, האיחוד האירופי)
-	1	שינוי הרגולציה הוא חלק מהבטחת בחירות
12	16	סיבות אחרות

כפי שמוצג בטבלה, **הטעמים הנפוצים ביותר לפטור הם השפעה לא ניכרת של רגולציה ורגולציה שנקבעת בתגובה למצב חירום**. סיבות אחרות לפטור, נוסף על אלה המצוינות ברשימה, אינן נדירות – ב-16 מדינות יש טעמים אחרים לפטור.

ה-OECD נתן דעתו לנושא הפטור מ-RIA גם בטייטה להערוך של מסמך עקרונות מומלצים (Best Practice) ל-RIA שפרסם ב-2019.⁴⁸ לפי מסמך זה, צריכות להיות אפשרויות מעטות בלבד לפטור מ-RIA, וצריך להיזהר שהפטור לא יהפוך לנורמה. בין היתר **הארגון מציע לערוך בדיקה לאחר מעשה (ex post) במקרים שבהם ניתן פטור**.⁴⁹

3.2 תנאי סף ופטור במדינות שונות: סקירה כללית

להלן מוצגת בקצרה המדיניות הנוגעת לתנאי סף ולפטור מ-RIA במדינות שונות. הדוגמאות נועדו להבליט את הגיון של המדיניות, הן בתנאי הסף והפטורים הנבחרים והן באופן היישום של המדיניות, ככל שנמצא מידע על כך. פירוט מעמיק יותר על כמה דוגמאות ניתן בהמשך הפרק.

- **באוסטריה** חלה משנת 2013 חובת RIA על כל חקיקה חדשה ועל פרויקטים לאומיים גדולים. אין פטורים מחובה זו, אך נהוג מבחן סף: RIA נדרשת כאשר לשינוי המוצע יש השפעה

לפי מסמך של ה-OECD, צריכות להיות אפשרויות מעטות בלבד לפטור מ-RIA, וצריך להיזהר שהפטור לא יהפוך לנורמה

⁴⁷ OECD, [Regulatory Policy Outlook 2018](#), October 2018, p. 63.

⁴⁸ OECD, [Public consultation: Draft OECD Best Practice Principles on Regulatory Impact Assessment](#), 2019.

⁴⁹ שם, עמ' 16.

כלכלית בהיקף שנתי של לפחות 20 מיליון אירו או כאשר יש לו השפעה מקרו-כלכלית ניכרת.⁵⁰

- **בפולין** חלה חובת RIA על חקיקה ממשלתית ראשית ומשנית, למעט חוקים תקציביים. משנת 2016 הבית העליון של הפרלמנט הפולני דורש RIA גם בהצעות חוק שהגישו חבריו (כלומר, הוא מרחיב את הדרישה גם לחקיקה פרטית שמקורה בבית העליון), וממליץ לכלול RIA בהצעות חוק המועברות אליו מהבית התחתון.⁵¹ במסגרת כתיבת מסמך זה לא נמצא מידע על היקף העמידה בדרישה ובהמלצה המדוברות.

נקודה למחשבה: שיקולים הנוגעים לפטור מ-RIA לרגולציה הקשורה לתקציב או מיסוי

כאמור, בחלק מהמדינות, רגולציה של תקציב ומיסוי פטורה מ-RIA. ועדה שהקימה ממשלת אוסטרליה בחנה סוגיה זו בשנת 2012 ופרסמה דוח בנושא. דוח הוועדה הצביע על החשיבות של בחינה מעמיקה של צעדים בתחומי התקציב והמיסוי לפני יישומם, מכיוון שצעדים כאלו משפיעים באופן משמעותי על פרטים ועסקים. מנגד, כך בדוח, בשל טבען הרגיש, פרסום טיוטות של הצעות לשינויי רגולציה בנושאים הללו בטרם עת עלול להיות שלא במקומו. בשל כך, הוועדה המליצה על בחינת כל מקרה לגופו ועל הסדרת הליכי היועצות מיוחדים (וחשאיים, במידת הצורך), שיוכלו לשמש בדיון על הצעות תקציביות ונושאים רגישים אחרים.⁵² בעת כתיבת מסמך זה לא נמצאו הוראות עדכניות של הממשלה הפדרלית בנושא.

- **בשבדיה** יש חובת RIA על כל החקיקה הממשלתית הראשית וכן על תקנות. על פני הדברים, הפטור היחיד הוא במקרה של הצעות שהשפעתן צפויה להיות מוגבלת בלבד, וגם במקרים אלה הבקשה לפטור נדרשת להיות מתועדת וממוסמכת.⁵³
- **באירלנד** יש חובת RIA לכל חקיקה או הוראה ממשלתית המשפיעות על מסגרות הרגולציה, ובכלל זאת יישום הוראות מהאיחוד האירופי.⁵⁴ **יש באירלנד שתי רמות של RIA – מסננת ומלאה:** בדיקה מסננת נדרשת לכל הצעת חוק ממשלתית וכל הוראה ממשלתית החייבת בביצוע RIA; בדיקה מלאה נערכת אם בבדיקה המסננת זוהתה השפעה משמעותית (עלות גבוהה או השפעה משמעותית על המסגרת הרגולטורית).⁵⁵

⁵⁰ Roland Schneider, Federal Chancellery of Austria, [Presentation: RIA in Austria - Some Notes on Assessing Economic Effects](#), November 2015; Austrian Parliament, **Reply to ECPD Request 3694**, April 23rd, 2018.

⁵¹ Sejm & Senat, **Reply to ECPD Request 3694**, April 9th, 2018.

⁵² Australian Government Productivity Commission, [Regulatory Impact Analysis: Benchmarking](#), November 2012, p. 140.

⁵³ Riksdag, **Reply to ECPD Request 3694**, April 11th, 2018.

⁵⁴ Department of the Taoiseach, [Cabinet Handbook](#), December 2006, pp. 27–30.

⁵⁵ שם, עמ' 61–65.

לפי מדריך של
ממשלת אירלנד
ל-RIA, יש להקפיד
הקפדה יתרה
בבחינת בקשות
פטור. כמו כן,
המדריך ממליץ על
ביצוע הערכה גם
כאשר היא אינה
מחויבת

בפורטוגל יש דרישת
רשמית שכל חקיקה
ממשלתית חדשה
תכלול הערכות של
עלות הרגולציה ושל
ההשפעה הכלכלית
של הרגולציה, אולם
לפי מידע שנמסר
מפרלמנט פורטוגל,
דרישה זו אינה
מיושמת בדרך כלל

בכל הנוגע לפטורים, לפי המדריך הממשלתי ל-RIA, אין חובה לבצע RIA לחוק התקציב. במקרי חירום, בסוגיות ביטחון ובחלק מהחקיקה הפלילית. לפי המדריך, יש להקפיד הקפדה יתרה בבחינת בקשות פטור: רוב החקיקה הפלילית, למשל, נדרשת להערכת RIA בשל ההשלכות החברתיות שלה והאפשרות להשפעה תקציבית. גם כאשר RIA אינה מחויבת, המדריך ממליץ על עריכת בדיקה. במדריך מצוינים מקרים שבהם פרסום RIA אינו מתאים, כמו בחקיקה הקשורה למיסים והיטלים אחרים. מקרים נוספים שבהם ניתן פטור מ-RIA הם חקיקה קודיפיקטיבית (חקיקה שנועדה לאחד חוקים קיימים בלי להוסיף הוראות חוק חדשות), מקרים שבהם חקיקה היא פועל יוצא ישיר של פסיקת בית משפט וחקיקה שנועדה ליישום הוראות של אמנה בין-לאומית.⁵⁶ במדריך מצוין כי חוק התקציב פטור אף הוא מ-RIA, אולם הפטור חל רק עליו ולא על תיקוני חקיקה עקיפים הנדרשים לצורך יישומו.⁵⁷

- **בגרמניה** אין, על פני הדברים, תנאי סף ל-RIA.⁵⁸ על כל הצעת חוק פדרלית לכלול דברי הסבר, ובהם פרטים מסוימים שנכללים בהוראות ל-RIA, כגון פתרונות חלופיים לסוגיה שעליה מתמודדת הצעת החוק, השפעתה על התקציב הפדרלי ועל תקציבים מקומיים (הכנסות והוצאות), ועלות הרגולציה.⁵⁹
- **בפורטוגל** יש, מבחינה רשמית, דרישה שחקיקה ממשלתית חדשה תכלול, בין היתר, הערכה כלכלית של השפעתה ושל עלות הרגולציה הנלווית לה. אולם לפי מידע שנמסר מהפרלמנט בפורטוגל, דרישה זו אינה מיושמת בדרך כלל, ומדי שנה נעשות שתיים או שלוש הערכות בלבד.⁶⁰
- **בבריטניה** יש משנת 1998 חובת RIA שחלה על כל חוק או הוראה ממשלתית שיש להם השפעה על עסקים, גופי צדקה וארגוני מתנדבים.⁶¹ לפי הנחיה בנושא שפורסמה בשנת 2018, סוגי מדיניות שמוחרגים באמצעות תנאי הסף מחובת ה-RIA הם:⁶² מדיניות הקשורה להטלה, שינוי וביטול של מיסים, אגרות ומלווים; רכש ממשלתי; מענקים וסיוע כספי אחר מרשות ציבורית או מטעמה; הוראות שעה קצרות מועד; צעדים המשפיעים על עסקים שמנוהלים על ידי רשות ציבורית, או שפועלים בשמה.

⁵⁶ Department of the Taoiseach, [Revised RIA Guidelines](#), June 2009, pp.10–11.

⁵⁷ שם, עמ' 37.

⁵⁸ Bundesrat, **Reply to ECPRD Request 3694**, April 23rd, 2018.

⁵⁹ [Joint Rules of Procedure of the Federal Ministries \(GGO\)](#), subsections 43–44, annex 5. ([English translation](#)) עלות רגולציה היא העלות הכרוכה בתהליכי העבודה מול הרגולטור והיא מושתת על אזרחים, עסקים וגופי מינהל ציבורי ועוד.

⁶⁰ Assembleia da Republica, **Reply to ECPRD Request 3694**, March 20th 2018.

⁶¹ OECD, [Improving Regulatory Governance: Trends, Practices and the Way Forward](#), November 2017, p. 174.

⁶² Department for Business, Energy & Industrial Strategy, [Better Regulation Framework: Guidance](#), August 2018, p. 5.

ההנחיה משנת 2018 גם מגדירה בפירוט 13 סוגי רגולציה הפטורים מחובת RIA, ובהם יוזמות שנלוויות להן עלות רגולציה נמוכה, צעדי מדיניות בענפים שהתחרות בהם מעטה, מדיניות שמטפלת בנושאים נבחרים שהוחרגו בכוונה (הפרישה מהאיחוד האירופי, תוצאות חקירת אסון בטיחותי שאירע ב-2017), צעדים הנוגעים למקרי חירום אזרחיים או להתגוננות מסיכונים פיננסיים כלל-מערכתיים, ועוד.⁶³

• **במקסיקו** הדרישה היא לערוך RIA לכל שינוי רגולטורי שנלוות לו עלויות החלות על אנשים פרטיים.⁶⁴ גוף מאסדר המבקש לפטור את הרגולציה שהוא מקדם מהחובה, נדרש לשלוח את ההצעה יחד עם בקשה לפטור **לועדה הלאומית לרגולציה משמעותית (CONAMER)**.⁶⁵ הבקשה צריכה להבהיר שההצעה:

- אינה יוצרת התחייבויות או עונשים חדשים שיושמו על אזרחים פרטיים;
- אינה משנה תהליכים מינהליים באופן שמגדיל את העלות המינהלית או את עלות העמידה ברגולציה לאזרחים פרטיים;
- אינה מפחיתה את התועלת לאזרחים פרטיים או מגבילה את הזכויות שלהם;
- אינה משפיעה על הזכויות והחובות של אזרחים פרטיים, באופן ישיר או עקיף, דרך שינוי הגדרות, סיווגים ושיטות עבודה. למרות זאת, הוועדה שומרת לעצמה את הזכות לדחות את הבקשה לפטור אם לפי עמדתה ההצעה תביא לעלייה בעלות העמידה ברגולציה.

• **באוסטרליה**, בממשל הפדרלי יש חובת RIA על כל החלטות הממשלה, בלי קשר למידת ההשפעה שלהן, ועל החלטות של גופי ממשל שסביר שיהיו בעלות השפעה מדידה על אנשים פרטיים, עסקים או ארגונים חברתיים.⁶⁶ תנאי הסף ל-RIA ברמה הפדרלית אינם כוללים בהגדרה של "רגולציה" תוכניות של מענקים, רכש ממשלתי של טובין ושירותים מסוימים והסכמים ממשלתיים, למעט במקרים שבהם הסכמים אלו משיתים על הגופים שעומדים בהם נעשים דרישות רגולטוריות נוספות. נוסף על כך, יש כ-49 מקרים שבהם ניתן פטור נקודתי – במקרים של שינויים שגרתיים וקטנים במדיניות.⁶⁷

⁶³ Department for Business, Energy & Industrial Strategy, [Better Regulation Framework: Guidance](#), August 2018, Annex 1.

⁶⁴ דוגמאות לשינויים רגולטוריים שלא נלוות אליהם עלויות: טיוב רגולציה, שינוי בתהליכים פנים-ממשלתיים, הגברת שקיפות ממשלתית.

⁶⁵ OECD, [Implementing Regulatory Impact Analysis in the Central Government of Peru](#), July 2019, pp. 45, 104–105.

⁶⁶ Carrol, Peter, Bounds, Gregory, Deighton-Smith, Rex, [Regulatory Coherence: The Case of Australia](#), in Gill, D. and P. Intal, Jr. (eds.), **The Development of Regulatory Management Systems in East Asia: Country Studies**, ERIA Research Project Report 2015–4, 2016, pp.23–76.

⁶⁷ Australian Government Productivity Commission, [Regulatory Impact Analysis: Benchmarking](#), November 2012, pp. 130–131.

בכל טריטוריה באוסטרליה יש סיבות שונות לפטור מחובת RIA

בכל טריטוריה שתחת הממשל הפדרלי באוסטרליה יש סיבות שונות לפטור מחובת RIA, ויש הבדלים גם בין הטריטוריות לבין הממשל הפדרלי עצמו בסיבות לפטור.⁶⁸ למשל, בחמש משמונה טריטוריות יש פטור מ-RIA (במידות שונות) בנושאי מיסוי ותקציב, בשבע טריטוריות יש פטור בנושאים הקשורים לשיטור ולמערכת המשפט או להעלאות שוטפות של אגרות, ובשלוש טריטוריות יש פטור למדיניות בנושא ניהול המגזר הציבורי או להוראות הנוגעות לבחירות. **בחלק מהטריטוריות הפטור מביצוע RIA מלאה אינו פוטר מהצורך בעריכת בדיקה מקדמית.**

באוסטרליה, ברמה הלאומית, מדיניות המקבלת פטור מ- RIA נדרשת לניתוח לאחר מעשה (ex post) בתוך שנתיים מקבלת הפטור

בכל הנוגע לפטור נקודתי, בכל טריטוריה יש צורך באישורו של בעל תפקיד אחר (ראש ממשלה, שר אוצר, שר אחר כלשהו או גוף פיקוח) למתן הפטור, ויש מדיניות שונה בנוגע לחובת פרסום מתן הפטור.⁶⁹ ברמה הלאומית, למשל, רק לראש הממשלה יש סמכות לתת פטור מתהליך בחינה, וגם זאת במקרים יוצאי דופן בלבד (בשל דחיפות או רגישות אחרת). במקרה כזה המשרד הנוגע בדבר נדרש להעביר את נתוני העלות של ההחלטה שזכתה לפטור **לגוף הפיקוח במשרד ראש הממשלה** (OBPR) בתוך שלושה חודשים מיישום ההחלטה, וניתוח לאחר מעשה (ex post) צריך להיעשות בתוך שנתיים.⁷⁰ כלומר, לא רק שהסמכות לאשר פטור מביצוע RIA היא מוגבלת מאוד, אלא שגם נדרשת בקרה של השפעות הרגולציה האמורה לאחר מעשה.

3.3 דוגמאות לרמות העמקה ב-RIA

- **במקסיקו**, שהוזכרה לעיל, נחלקים תהליכי RIA לסוגים שונים, בהתאם להיקף ההשפעה הכלכלית או להיקף האוכלוסייה המושפעת:⁷¹
 - בחינת תהליך בעל השפעה גדולה;
 - בחינת תהליך בעל השפעה בינונית;
 - בחינת עדכון עיתי, שאינו כולל שינוי של חובות ודרישות;
 - בחינה דחופה של תקנות שחלות לזמן מוגבל (שישה חודשים) ושמטרתן מניעת פגיעה בבריאות הציבור, ברווחה, באוכלוסייה או בסביבה, ושלא התבקש בנוגע להן טיפול דחוף בעבר.

⁶⁸ OECD, [Multi-Level Regulatory Governance: Policies, Institutions and tools for Regulatory Quality and Policy Coherence](#), 2009, pp. 32–33; Australian Government Productivity Commission, *Ibid*, pp. 132–133, 138–140.

⁶⁹ Australian Government Productivity Commission, [Regulatory Impact Analysis: Benchmarking](#), November 2012, pp. 141–145.

⁷⁰ Australian Government, [The Australian Government Guide to Regulation](#), March 2014, pp. 9, 56.

⁷¹ Comisión Nacional de Mejora Regulatoria, [Análisis de Impacto Regulatorio \(AIR\)](#) (בספרדית), accessed: October 2nd 2019.

לפי טופס של משרד
האוצר בקנדה,
המשאבים המוקצים
ל-RIA אמורים להיות
ממוקדים בהצעות
שהשפעתן רבה. מכך
אפשר להבין שבפועל
ייתכן שלא כל
ההצעות עוברות RIA

• **בקנדה** יש חלוקה בין בדיקת "השפעה מעטה" לבדיקת "השפעה בינונית-רבה". כל הצעה לרגולציה חדשה נבדקת כדי להחליט אם היא תעבור RIA, בהתאם להיקף השפעתה המשוקללת (על הממשלה, המגזר העסקי, הצרכנים והציבור כולו):⁷²

- השפעה מעטה: עלות משקית של פחות מ-10 מיליון דולר קנדי במשך עשור, או עלות שנתית של פחות ממיליון דולר קנדי;
- השפעה בינונית: עלות משקית של בין 10 מיליון דולר קנדי ל-100 מיליון דולר קנדי במשך עשור, או עלות שנתית של בין מיליון דולר קנדי ל-10 מיליון;
- השפעה רבה: עלות של יותר מ-100 מיליון דולר קנדי במשך עשור, או עלות שנתית של יותר מ-10 מיליון דולר קנדי.

לפי טופס של משרד האוצר הפדרלי של קנדה, המשאבים המוקצים ל-RIA אמורים להיות ממוקדים בהצעות שהשפעתן רבה.⁷³ מתוך ניסוח זה, אפשר להבין שבפועל ייתכן שלא כל ההצעות עוברות RIA.

בבריטניה יש רמות
שונות של בדיקה,
בהתאם להשפעה
הצפויה של שינוי
המדיניות. גם רמת
הבקרה על ה-RIA
משתנה בהתאם
להיקף ההשפעה של
המדיניות המוצעת

• **בבריטניה**, שהוזכרה לעיל, יש רמות שונות של בדיקה, בהתאם להשפעה הצפויה של שינוי המדיניות: השפעה קטנה, בינונית או גדולה. היקף ההשפעה הוא פועל יוצא של עלות הרגולציה השנתית (העלות המצרפית שתושט על כל מי שמושפע מהרגולציה) ושל משתנים אחרים, כגון מספר הפרטים או העסקים המושפעים מהמדיניות, ההבדל בין המדיניות הקיימת למדיניות המוצעת, מספר הגורמים המשפיעים על הערכת ההשפעה, חלוקת עלות הרגולציה בין קבוצות שונות ועוד.⁷⁴ ככלל, כל RIA של משרד ממשלתי מבוקרת על ידי ועדת מומחים עצמאית למדיניות רגולציה (Regulatory Policy Committee), אולם אפשר לקבל פטור מהביקורת הזו אם ההשפעה השנתית על המגזר העסקי קטנה מ-5 מיליון ליש"ט; במקרים כאלה, התהליך הוא פנים-משרדי בלבד, בלי ביקורת מהוועדה.⁷⁵

⁷² Government of Canada, [Triage Statement Form](#), accessed: November 19th 2019; OECD, **A Closer Look at Proportionality and Threshold Tests for RIA: 21st Meeting of the Regulatory Policy Committee**, October 2019, p. 15; World Bank, [Global Indicators of Regulatory Governance: Worldwide Practices of Regulatory Impact Assessments](#), March 2018, p. 12; OECD, [Implementing Regulatory Impact Analysis in the Central Government of Peru](#), July 2019, p. 46.

⁷³ Government of Canada, [Triage Statement Form](#), accessed: January 5th 2020.

⁷⁴ Regulatory Policy Committee, [Proportionality Guidance for Departments and Regulators](#), April 2019, pp. 6–8.

⁷⁵ Department for Business, Energy & Industrial Strategy, [Better Regulation Framework: Guidance](#), August 2018, p. 8; Regulatory Policy Committee, [About Us](#), accessed: December 30th 2019.